

František Hrubín

VYŠEHRA D

Lešanské jesličky

VÁNOČNÍ BALADA

© František Hrubín – dědicové c/o DILIA, 1970

Illustrations © Michael Rittstein, 2015

ISBN 978-80-7429-620-8

1

„Bezhlavý děti vystrkují ze závějí
krvavý prsty,“ řekl. „Dnes takhle nemluv,“
lekla se. Rudé šípky vroubí hlubokou
cestu mezi vrchy Běsnou a Šiberným;
pošmourný odlesk čerstvého sněhu se marně
dobývá pod ženinu šálu, vraceje se
k odkryté tváři mužově, v níž brunátní;
proti nízkým sněhovým mračnům vystřelují
ze sněhu jiskry včerejšího úplňku
a skleněný modřín jeho ztracený svit
matně obtiskuje do setmělého rána.

Jdou Josef Padevět se ženou Marií,
Marie nechce dát z náruče raneček
z peřiny přehozené vlňákem a zdá se,
jak je tak skloněna, že na něm pospává,
lesnaté vrchy vyrůstají nad ně, ale
oblaka plná sněhu se jich nepouštějí.
Sestupují k Lešanům, mají obejít
ves a dát se pod Huštinami k Štrachovci.
„Podívej!“ zašeptá Marie. Závějí
těžce se kdosi vleče. „To je divnej chlap!“
šeptá Marie a zuby jí drkotají.
„Pojďme rychleji! Jde z něho hrůza!“ A tiskne
k sobě raneček, chce utíkat, nohama
však zapadává do sněhu. „Neblázni! Počkej!“
Josef ji chytil za rameno. „Upadneš!“
Ten kdosi už je blíž, natahuje k nim ruce
a volá. Josef zahrozil a z Mariina
náručí bere dítě. Oba popoběhli.
„Nějakej ožrala,“ řekl Josef. „A jakou
hatlaninou to mluví?“ ptá se Marie.

„Neohlížej se a pojd'!“ „Já jsem slyšela, že se ptá, jestli snad nejdeme do Egypta.“ Josef zbrunátněl: „Mám sto chutí vrátit se a rozbít mu hubu.“ Josef zas rozuměl že volá: „Kolikpak je tomu vašemu parchantovi?“ Chvátají a za nimi letí chuchvalce nelidských zvuků a plechové šelesty obalené sněhem, Josef cítí mrazení v páteři a musí to sám sobě rozmluvit: „Blázne, jakejpak chlap! Je to jen skála tam v Obciznách, ta, co jí narostla hlava a vítr jí zahučel pod břichem.“

2

Ten kdosi, který na ně volal, dál se vleče sněhem, na hrudi a na bocích se mu chvěje smetí z kovu, zrezivělé to na něm chrastí a tvář jako střep bludné hvězdy odnikud

černá se proti přívalu sněhové běli,
a kdyby na ni dopadl tvůj pohled zblízka,
roztříštil by se o poušť s dvěma studnami,
v nichž by ses nedobral vlašičky, z jeskyně
chřtánu se derou zvuky, jež ti, nežli dojdou
k sluchu, překládá do tvé mateřštiny vzduch,
po celé věky znalý všech jazyků Země:
„Jsou to oni, co tu přede mnou utíkají,
Josef a Maria s Dítětem, jsou to oni,
ale v pokřiveném obraze, který se mi
promítá ustavičně, kam se hnu. Hej stůjte,
kolikpak je tomu vašemu parchantovi?“

3

Josef a Marie s dítětem jsou už na krok
od první lešanské chalupy, teď se mají
dát pěšinami mezi ploty k Huštinám.
Ta chalupa je zvláštní, vydupaly ji

ze země nohy tanečníků, její strop
vynesly odrhovačky a zdřevěnělé
hlavy sražené k sobě ho pak podepřely.
Oba cítí: co nejrychleji přejít kolem
toho stavení. Marie se chytila
ranečku, aby ji přenesl, ale Josef
se od ní odtáhl, chce jednou dokázat,
že umí přejít sám. I zatajili dech
a odrazili se. Míjejí zabeďněné
dveře, tak lehké se jim to najednou zdá.
A tu Marie slyší, jak z Josefa vyšel
cizí hlas: „Mohli bysme se jít trochu zahřát.“
Větvičky mrazení se v ní roztrásly, řekla:
„Je zavříno.“ To už Josef je za chalupou;
z dálky k nepřejítí je slyšet: „Půjdeme
zadem!“ Marie ho plačky dohání, volá:
„Nemůžem přece do hospody s dítětem,
s takovým maličkým!“ On řekne:
„Jenom na skok!“

Netvor se vleče závějemi pod Vensovem
a mhouří oči proti nekonečné běli,
když je otevře, po sněhu se rozlije
šarlat; za každým jeho krokem hluboko
zaúpějí prameny, kořeny se napnou,
kámen se ošklíbne. Josef a Marie
ztratili se mu prve za habřím. Marně je
vyhlíží, z očí mne si mžitky jako pouštní
vši, z obličejů shrnuje matoucí stíny
dávných krajin, které mu rozmazávají
pohled na klidnou zasněženou kotlinu
uprostřed Čech: tak ustupuje velbloudí
karavaně a nad hlavou mu chvílemi
zašumí křídlo vrány i list palmy, vdechne
oheň písku a vzápětí mrazivou zimu,
když otevře ústa a volá povětřím:
„Hej vy tam, počkejte, mně neutečete!“

EDIČE
verse
SVAZEK
(51)

František Hrubín
Lešanské jesličky

Ilustrace Michael Rittstein
Typografie Vladimír Verner
Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2015 jako svou 1400. publikaci
Vydání ve Vyšehradu první. 0,65 AA. Stran 64
Redigovala Blanka Koutská
Odpovědná redaktorka Marie Válková
Vytiskla Těšínská tiskárna, a. s.
Doporučená cena 168 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-620-8